

SMERNICE
pre činnosť miestnych národných výborov.

1. Miestne národné výbory nech sú tak zostavené, pokiaľ je v obci viac politických skupín, aby skupina občianskeho bloku, socialistického súručenstva a strana komunistická mala rovnaký počet členov.
2. Miestny národný výbor má mať 12—36 členov, a to podľa veľkosti obce.
3. Miestny národný výbor je dozorným politickým orgánom, má teda dozerať na to, či všetko v obci ide tak, ako je to v intenciách našej revolúcie.
4. Miestny národný výbor je pomocným orgánom, má byť teda na pomoci vojsku, partizánom a úradom.
5. Miestny národný výbor má povzbudzovať ľud v obci k nálade a kde treba, presvedčať o tom, že naša revolúcia je potrebná a že vedie k víťazstvu národa nad nepriateľom.
6. Miestny národný výbor má sa postarať o zachovanie poriadku a bezpečnosti, ako aj istoty majetkovej a osobnej.
7. Treba dbať o to, aby zbraneschopní, a najmä záložníci rukovali, lebo dnes v prvom rade musíme oslobodzovať svoju vlasť od nepriateľa. Aby sa teda nestalo, že pod titulom funkcie v národnom výbore hľadí niekto zbaviť sa povinnosti narukovať.
8. Ak sú v obci politicky nebezpečné osoby, ktoré by mohli rušiť našu revolúciu, treba ich oznámiť okr. výboru cieľom zaistenia. O tom, kto má byť zaistený, treba sa uznieť na schôdzke národného výboru v obci.
9. Národný výbor v obci si zvolí na svojej ustavujúcej schôdzi jedného predsedu a dvoch miestopredsedov. Týchto funkcionárov, ako aj členov výboru, treba ohlásiť podpísanému národnému výboru.

Mor ho!
Revolučný národný výbor
v Banskej Bystrici.

AŤD KSS Bratislava. Nezariadený materiál, čís. príř. 5097/53. Fotokópia keľového odílačku.

215

1944, september 1.¹ Banská Bystrica. — Obežník prezídia župného úradu s pokynmi na organizovanie národných výborov, určený okresným náčelníkom Pohronskej župy.

Predmet: Miestne národné výbory — organizovanie

Podľa vyzvania Revolučného národného výboru žiadam, aby ste v každej obci organizovali miestne národné výbory, ktoré majú pozostávať zo 6 členov a v okresných sídlach od 12 do 36 členov.

dené územie na rozdiel od územia Nemcami ešte obsadeného". (C. d., s. 20). Tento dodatok nachádzame na jedinej zachovanej písomnosti banskobystrického RNV (pred neskorším rozdelením na ONV a MNV, ku ktorému došlo 1. 9. 1944), t. j. spisu č. 24/1944 z 30. 8. 1944 (OA B. Bystrica, f. OŤ B. Bystrica, D 1-1946/44 prez.), na vyhláske z 30. 8. 1944, ktorá bola plagátovaná, a na smerniciach pre NV a pre okresných náčelníkov a notárov, ktoré boli pripravené na schválenie na porade 1. septembra. Toto označenie je nepochybne svedectvom, že Šrobár od začiatku sledoval zámer urobiť banskobystrický RNV základom Ústredného národného výboru, čo je ostatne zrejme aj z toho, že výzva k obyvateľstvu, čítaná 30. augusta v prvom vysielaní Slobodného vysielateľa, sa označovala ako „proklamácia predsedníctva ústredného národného výboru“.

¹ Obežník bol expedovaný 2. 9. 1944. Pokyny v ňom obsažené doplnil nasledujúci obežník zo 4. septembra: „Všetkým okresným náčelníkom v župe Pohronskej. Doplnkom k tunajšiemu obežníku zo dňa 1. septembra 1944 číslo 2720/1944 prez. Vám sdeľujem, že robím nejaké stranícke rozdiely národného výboru nie je prípustné, pokiaľ Národná rada sa nerozhodne, akým spôsobom budú národné výbory zriadené.“

Predbežne len vo všeobecnosti bez ohľadu na stranickosť z verných Slovákov oslobodeného Slovenska treba zriadiť hneď tak miestne, ako aj okresné výbory. Župan." (ŠA B. Bystrica, F. ŽP-I prez., č. 2750/44).

Sú prípustné 3 strany, a to: občiansky blok, sociálne demokratická a komunistická strana.

395

Všade musia byť v rovnom počte všetky strany.

Podrobnú úpravu máte v obežníku Revolučného národného výboru².

Župan: Hanes.

ŠA B. Bystrica. F. ŽP-I prez., č. 2720/44. Koncept. Rukopis.

216

1944, september 1.¹ Banská Bystrica. — Obežník prezídia župného úradu s výzvou okresným náčelníkom Pohronskej župy, aby zotrvali na svojich miestach.

Predmet: Vedenie okresných úradov v župe Pohronskej, opatrenie.

Žiadam, aby všetci pp. okresní náčelníci v župe Pohronskej predbežne zostali na svojich miestach.

Na prípad, že by niektorý pán okresný náčelník chcel byť dobrovoľne oslobodený² od funkcie okresného náčelníka, nech mi to oznámi³.

Župan: Hanes.

ŠA B. Bystrica. F. ŽP II, č. 2725/44 prez. Koncept. Rukopis.

217

1944, september 1. [Londýn.] — Stanovisko prezidenta Beneša a ministra národnej obrany gen. S. Ingra v záležitosti F. Čatloša, ostro odmietajúce akúkoľvek spoluprácu s kolaborantmi, oznámené rádio-telegraficky na Slovensko.

Gama:

Stanovisko prezidenta republiky a ministra N. O. ve věci Čatlošové:

² Obežníkom RNV sa myslel materiál pripravený pre šrobárovský „sjazd“ národných výborov (porov. dokument čis. 214 z 1. 9. 1944), ktorý sa však nerozšíroval, ako vyplýva z ďalších spisov župného úradu v B. Bystrici. Župný úrad napokon zrušil aj platnosť svojho obežníka z 1. septembra prípisom z 19. 9. 1944, adresovaným všetkým okresným náčelníkom Pohronskej župy: „Obežník prezídia župného úradu zo dňa 1. sept. 1944 čis. 2720/44 prez. je neplatný, keďže Povereníctvo pre veci vnútorné vydalo v tejto veci obežník zo dňa 5. 9. 1944, čis. 7/1944, podľa ktorého sa treba riadiť.“ (ŠA B. Bystrica. F. ŽP-I prez., čis. 2831/44.)

Citovaný obežník povereníctva vnútra viď dokument čis. 247.

¹ Obežník bol expedovaný 4. 9. 1944.

² Na mnohých miestach sa previedli zmeny v obsadení funkcie okresného náčelníka revolučnou cestou v prvých dňoch povstania. Zachovaný materiál povereníctva SNR pre veci vnútorné svedčí o tom, že do 14. 9. 1944 došlo k takýmto zmenám v okresoch Brezne, Martine, Revúcej, Dobšinej a v Modrom Kameni. (ŠSÚA Bratislava, PV 1944, 13/44, 20/44, 24/44, 26/44, 27/44, 29/44, 75/44 I.)

³ V koncepte bolo pôvodne „telefonicky oznámi“, pričom slovo „telefonicky“ je prečiarknuté.